

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 29 lipca 2016 roku powód (...) Bank Spółka Akcyjna z siedzibą we W. wniósł o zasądzenie od pozwanego C. O. kwoty 97.557,75 zł, przy czym kwoty 85.332,02 zł z umownymi odsetkami w wysokości czterokrotności stopy lombardowej NBP od dnia 29 lipca 2016 roku do dnia zapłaty oraz z kosztami sądowymi w kwocie 1.220 zł i zastępstwa procesowego w kwocie 3.600 zł.

W uzasadnieniu pozwu powód wskazał, że strony łączyła umowa pożyczki z dnia 10 lipca 2013 roku, która z uwagi na nie uregulowanie zaległości została pozwanemu wypowiedziana i na wierzytelność wymagalną od dnia 1 października 2015 roku objętą pozwem, poza kapitałem w kwocie 85.332,02 zł, składają się odsetki umowne w wysokości 4.959,81 zł i odsetki karne w wysokości 7.265,92 zł.

(pozew k.3-5)

Nakazem zapłaty z dnia 28 listopada 2016 roku wydanym w elektronicznym postępowaniu upominawczym Sąd Rejonowy Lublin-Zachód w Lublinie nakazał pozwanemu, aby zapłacił powodowi kwotę dochodzoną pozwem wraz z odsetkami oraz kosztami procesu w terminie dwóch tygodni od doręczenia nakazu albo wniósł w tym terminie sprzeciw.

(nakaz zapłaty k.6)

Pismem z dnia 22 grudnia 2016 roku pozwany wniósł sprzeciw od powyższego nakazu zapłaty, w którym nie uznał powództwa i wniósł o jego oddalenie, kwestionując wysokość należności.

(sprzeciw od nakazu zapłaty k.7)

Postanowieniem z dnia 10 marca 2017 roku Sąd Rejonowy Lublin-Zachód w Lublinie przekazał sprawę do rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Łodzi.

(postanowienie k.20)

Postanowieniem z dnia 8 grudnia 2017 roku Sąd Okręgowy w Łodzi zwolnił pozwanego C. O. od kosztów sądowych w całości i ustanowił dla niego adwokata z urzędu.

(postanowienie k.74)

Powód w odpowiedzi na sprzeciw wskazał, że bezspornym pozostaje fakt zawarcia umowy pożyczki i jej wypowiedzenie z dniem 1 października 2015 roku, zaś wysokość należności dochodzonej pozwem wynika z załączonych wydruków zestawienia należności i spłat potwierdzających dokonane wpłaty na poczet zadłużenia, zarachowanie tych wpłat, wysokość naliczanych odsetek umownych i odsetek karnych, które zostały zastrzeżone w § 1 pkt 10 i § 2 pkt 8 umowy.

(pismo powoda k.80)

Pełnomocnik powoda wniósł o oddalenie powództwa i przyznanie kosztów pomocy prawnej udzielonej pozwanemu z urzędu wg norm przepisanych, oświadczając, iż nie zostały one uiszczone w całości ani w części. Pełnomocnik podniósł, że ustalona w umowie kwota ubezpieczenia pożyczki (22.425,41 zł) jest sprzeczna z zakazem stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów zawartych w art. 24 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów, przy czym bezprawność tego naruszenia sprowadza się do sprzeczności w/w kwoty ubezpieczenia z dobrymi obyczajami, zaś interes naruszony konsumenta to interes prawny pozwanego rozumiany jako określone potrzeby konsumenta uznane przez ustawodawcę za godne ochrony. Ponadto rażąco wysoka kwota w/w ubezpieczenia czyni takową praktykę rynkowa nieuczciwą dla konsumentów oraz w istotny sposób zniekształca

lub może zniekształcić zachowanie rynkowe przeciętnego konsumenta przed zawarciem umowy dotyczącej produktu, w trakcie jej zawierania lub po jej zawarciu, o czym stanowi art. 4 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom. Nadto, zgodnie z art. 5 ust. 1 u.p.n.p.r., praktyką rynkową uznaje się za działanie wprowadzające w błąd, jeżeli działanie to w jakikolwiek sposób powoduje lub może powodować podjęcie przez przeciętnego konsumenta decyzji dotyczącej umowy, której inaczej by nie podjął. W przedmiotowej sprawie pozwany był zmuszony zawrzeć w/ w umowę, łącznie z przedstawioną mu kwotą ubezpieczenia umowy pożyczki, która stanowiła jedno z postanowień umowy pożyczki, ale kwota tego ubezpieczenia w porównaniu do sumy udzielonej pożyczki jest wygórowana oraz nieproporcjonalna. Powód jako podmiot udzielający pożyczki nie może w sposób zupełnie dowolny kształtować prawa i obowiązki oznaczone w umowie zawartej poprzez zastosowanie gotowego wzorca umownego, nie może przy wykorzystaniu jego silniejszej pozycji narzucać postanowień umownych, które nie są korzystne dla konsumenta i w związku z tym postanowienia umowy zawieranej z konsumentem niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (art. 385¹ § 1 k.p.c.) W przedmiotowej sprawie zachodzi potrzeba ochrony konsumenta - jako słabszego uczestnika transakcji - przed stosowaniem przez silniejszego przedsiębiorcę, profesjonalnie działającego w obrocie, postanowień kształtujących prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami i wywierający szkodliwy wpływ na jego interesy.

(pismo procesowe k.93-95)

Na rozprawie w dniu 21 marca 2018 roku pełnomocnik pozwanego oświadczył, że pozwany skarży nakaz zapłaty w całości.

(protokół rozprawy k. 97)

W piśmie z dnia 13 kwietnia 2018 roku strona powodowa podniosła, że wykładnia art. 385¹ k.c. nie ma zastosowania do głównych świadczeń stron, w tym ceny lub wynagrodzenia jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny oraz, że zawarta umowa ubezpieczenia stanowiła prawne zabezpieczenie udzielonej pożyczki, pozostawała z nią w związku, nie powodowała rażącego naruszenia interesów pozwanego, zwłaszcza w zakresie wysokości umówionej składki ubezpieczeniowej (266,97 zł miesięcznie za ubezpieczenie kwoty 113.603,89 zł, co stanowi 0,24% udzielonej pożyczki) i pozwany nigdy nie kwestionował umówionego wynagrodzenia i prawnego zabezpieczenia udzielonej pożyczki, nie złożył oświadczenia woli w zakresie ewentualnego uchylenia się od skutków prawnych zaciągniętego zobowiązania i mógł negocjować warunki ubezpieczenia, czy też względnie mógł ustanowić inne zabezpieczenie spornej pożyczki.

(pismo powoda k.98)

Sąd Okręgowy w Łodzi, ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 10 lipca 2013 roku C. O. zawarł z (...) Bank Spółką Akcyjną z siedzibą we W. umowę pożyczki powtórnej nr NP\ (...) obowiązującą do dnia 3 lipca 2020 roku. Umowa została zawarta na wniosek pozwanego.

Całkowita kwota pożyczki wynosiła 113.603,89 zł.

Zgodnie z dyspozycją pożyczkobiorcy w momencie zawarcia umowy pożyczki Bank przekazał środki z przyznanej pożyczki na rachunek (...) w kwocie 90.909,43 zł (pomniejszoną o opłatę przygotowawczą, prowizję bankową i opłatę ubezpieczeniową).

Zgodnie z umową pozwany jako pożyczkobiorca zobowiązany został do zapłaty opłaty ubezpieczeniowej w kwocie 22.425,41 zł, która była pobierana za cały okres kredytowania i upoważnił Bank do jednorazowego pobrania tej opłaty z całkowitej kwoty pożyczki.

Nadto C. O. upoważnił Bank do pomniejszenia przekazanej mu kwoty 90.909,43 zł o kwotę całkowitego zadłużenia z tytułu aktywnej umowy o nr NP\ (...) zawartej w dniu 31.10.2012r., które na dzień zawarcia umowy pożyczki wynosiło

82 499,43 zł w celu dokonania całkowitej spłaty ww. zobowiązania w dniu uruchomienia pożyczki. Za niewykorzystany okres ochrony ubezpieczeniowej Bank miał dokonać zwrotu opłaty ubezpieczeniowej pobranej na podstawie umowy.

Całkowita kwota do zapłaty przez pożyczkobiorcę wynosiła 170.625,59 zł.

Oprocentowanie nominalne pożyczki zostało ustalone na 12,50% w stosunku rocznym i miało być stałe. W umowie zastrzeżono, że oprocentowanie nominalne nie może w stosunku rocznym przekraczać stopy odsetek maksymalnych, wynoszących czterokrotność stopy kredytu lombardowego NBP w stosunku rocznym oraz sposób wyliczenia odsetek w przypadku, gdy stopa odsetek maksymalnych będzie niższa niż określone w umowie pożyczki oprocentowanie nominalne oraz w przypadku, jeśli stopa odsetek maksymalnych będzie wyższa od oprocentowania nominalnego określonego w umowie pożyczki, przy czym informację o wysokości aktualnie obowiązującej stopy odsetek maksymalnych Bank był zobowiązany podawać do wiadomości pożyczkobiorcy w placówkach oraz na stronach internetowych Banku. W przypadku naliczania odsetek wg stopy odsetek maksymalnych Bank miał przeliczać harmonogram spłat pożyczki i wówczas mogła zostać zmniejszona liczba rat i/lub zmienić się wysokość ostatniej raty wyrównawczej, natomiast wysokość pozostałych rat pozostać miała bez zmian i informację o zmianie wysokości oprocentowania Bank miał przekazywać pożyczkobiorcy na trwałym nośniku, niezwłocznie po dokonaniu zmiany.

Jako zabezpieczenie spłaty pożyczki ustanowiono ubezpieczenie w ramach umowy ubezpieczenia zawartej pomiędzy (...) Bankiem S.A. a (...) S. A. z siedzibą we Francji poprzez swój oddział (...) S A. (Spółka Akcyjna) Oddział w Polsce z tytułu śmierci i inwalidztwa, gdzie w umowie ubezpieczenia Bank wskazany jest jako osoba uprawniona do otrzymania świadczenia w razie wystąpienia zdarzenia objętego ubezpieczeniem. Koszty ustanowienia zabezpieczenia obciążały pożyczkobiorcę.

Pozwany zobowiązał się do spłaty pożyczki w 84 ratach (pierwsza w dniu 02.08.2013 r.), płatnych do każdego 3 dnia miesiąca, których wysokość wynosić miała 2.031,27 zł, z wyjątkiem ostatniej raty wyrównawczej, która wynosiła 2.030,18 zł i miała być płatna do dnia 03.07.2020 r.

Spłaty rat pożyczki miały być z rachunku: (...) i pozwany zobowiązał się do zapewnienia na ww. rachunku, w terminie wymagalności każdej raty pożyczki, środków wystarczających na spłatę raty oraz upoważnił Bank do pobierania z rachunku środków na zaspokojenie wymagalnych wierzytelności Banku z tytułu udzielonej pożyczki. Spłaty zgodnie z umową miały być zaliczane, niezależnie od formy spłaty i dyspozycji pożyczkobiorcy w następującej kolejności na: koszty windykacji, odsetki karne, odsetki umowne od kapitału przeterminowanego, kapitał przeterminowany, odsetki umowne raty bieżącej, kapitał raty bieżącej.

W umowie przewidziano, że niespłacenie przez pożyczkobiorcę raty pożyczki w terminie ustalonym w umowie pożyczki albo spłacenie jej w niepełnej wysokości powoduje uznanie niespłaconej należności za zadłużenie przeterminowane, od którego z tytułu kapitału Bank pobiera odsetki karne, naliczane wg zmiennej stopy procentowej, stanowiącej czterokrotność obowiązującej stopy kredytu lombardowej NBP w stosunku rocznym.

W przypadku opóźnienia z zapłatą w terminach określonych w umowie pożyczki pełnych rat pożyczki za co najmniej dwa okresy płatności Bank był zobowiązany do wezwania pożyczkobiorcy, w formie monitu wysłanego listem poleconym, do zapłaty zaległych rat w terminie 7 dni od otrzymania wezwania pod rygorem wypowiedzenia umowy pożyczki. W przypadku, gdy pożyczkobiorca nie uregulował zaległości w powyższym terminie, Bank miał prawo rozwiązać umowę pożyczki z zachowaniem 30-dniowego okresu wypowiedzenia.

Pozwany oświadczył, że przystępuje jako ubezpieczony/pożyczkobiorca do umowy ubezpieczenia i wyraził zgodę na objęcie go ubezpieczeniem na podstawie umowy ubezpieczenia nr (...) zawartej pomiędzy (...) Bankiem S.A. a (...) S A. z siedzibą we Francji poprzez swój oddział (...) S A. (Spółka Akcyjna) Oddział w Polsce zgodnie z warunkami ubezpieczenia numer (...) z dnia 01.01.2013r., określonymi w tej umowie obejmującej swym zakresem ryzyko: zgonu, trwałej i całkowitej niezdolności do pracy i wyznaczył (...) Bank S.A. jako uprawnionego do otrzymania świadczenia z tytułu śmierci do wysokości salda zadłużenia wynikającego z umowy pożyczki istniejącego w dniu zajścia zdarzenia

ubezpieczeniowego oraz przelewał na rzecz (...) Bank S.A. świadczenia, które będą mu należne z tytułu trwałej i całkowitej niezdolności do pracy do wysokości salda zadłużenia wynikającego z umowy pożyczki istniejącego w dniu zajścia zdarzenia ubezpieczeniowego i w związku z tym wyraził zgodę na przekazanie tych świadczeń na rachunek (...) Bank S.A.

Jednocześnie pozwany oświadczył, że jest świadomy, że przystąpienie do umowy ubezpieczenia jest dobrowolne oraz że może zrezygnować z ubezpieczenia w każdym czasie na warunkach określonych w umowie ubezpieczenia i w takiej sytuacji zwrot uiszczonej przez kredytobiorcę opłaty należny jest za niewykorzystany okres ubezpieczenia. Pozwany oświadczył też, że otrzymał i zapoznał się z treścią warunków ubezpieczenia nr (...) z dnia 1.01.2013r.

Certyfikat ubezpieczenia dla umowy nr NP\ (...) określał, że przystąpienie do ubezpieczenia nastąpiło w dniu 10 lipca 2013 roku i okres trwania ochrony ubezpieczeniowej rozpoczyna się od dnia udostępnienia pożyczki gotówkowej i trwa do dnia zakończenia pożyczki, z zastrzeżeniem wcześniejszego zakończenia oraz że ubezpieczenie obejmuje swym zakresem śmierć, trwałą i całkowitą niezdolność do pracy, a wysokość świadczenia jest równa jest wysokości salda zadłużenia wynikającego z umowy pożyczki, nie więcej jednak niż 113.603,89 zł i uprawnionym do świadczenia jest ubezpieczający.

(umowa pożyczki powtórnej k.57-60, certyfikat ubezpieczenia k.63, harmonogram spłat k. 64-65, wniosek kredytowy k.67)

Kwota składki ubezpieczeniowej stanowiąca zabezpieczenie pożyczki NP\ (...) wynosząca 22.425,41 zł została opłacona przez (...) Bank S.A. na rzecz (...) S.A. Oddział w Polsce w dniu 9 sierpnia 2013 roku. Ogólne warunki ubezpieczenia grupowego stanowiły, że indywidualny okres ubezpieczenia danego ubezpieczonego związany z kredytem gotówkowym rozpoczyna się w dniu przystąpienia do ubezpieczenia i okres ten wygasa w dniu całkowitej spłaty kredytu gotówkowego przez ubezpieczonego, chyba, że ochrona ubezpieczeniowa wygaśnie wcześniej (np.. w dniu przedterminowego rozwiązania umowy kredytu).

(pismo k.99, ogólne warunki ubezpieczenia grupowego k. 100-104)

Rozliczenie spłaty pożyczki pozwanego C. O. rozpoczęło się w dniu 2 sierpnia 2013 roku. Spłata odbywała się jednak w niepełnych ratach ustalonych zgodnie z harmonogramem i doszło do powstania zaległości w spłacie zadłużenia.

(zestawienie należności i zaległości kapitałowe z kalkulacją odsetek za zwłokę za okres od 10 lipca 2013 roku do 31 lipca 2016 roku k.81-82, zestawienie należności i spłat kredytu k.83-86)

Pismem z dnia 25 sierpnia 2015 roku powodowy Bank w związku z nieuregulowaniem zaległości wynikających z umowy pożyczki z dnia 10 lipca 2013 roku na podstawie § 2 pkt 10 umowy wypowiedział z dniem 1 października 2015 roku, z zachowaniem 30 dniowego okresu wypowiedzenia warunki umowy pożyczki i postawił całą należność z tytułu pożyczki w stan natychmiastowej wykonalności. Bank wskazał, że w skład zadłużenia wchodzi: kapitał 100.498,11 zł, odsetki zaległe 4.959,81 zł, odsetki 211,68 zł, koszty windykacji 34.00 zł, w skład zadłużenia z tytułu operacji na koncie osobistym: z tytułu niedozwolonego zadłużenia na rachunku bieżącym 60,35 zł, odsetki karne od niedozwolonego zadłużenia 1.65 zł - razem: 105.765,60 zł i poinformował, że z chwilą upływu okresu wypowiedzenia będzie księgował należności następująco: opłaty windykacyjne, kapitał, odsetki umowne, odsetki karne. Bank poinformował, że bezzwłoczna wpłata co najmniej kwoty 13.882,83 zł spowoduje, że Bank rozważy możliwość wycofania wypowiedzenia.

(wypowiedzenie umowy pożyczki k.68)

Do dnia 3 października 2015 roku pozwany dokonał spłaty pożyczki w kwocie 51.090,85 zł.

(zestawienie należności i spłat kredytu k.83-86)

W dniu 3 października 2015 roku, po wypowiedzeniu umowy, Bank dokonał rozliczenia zadłużenia w zakresie zaległości kapitałowej w kwocie 15.166,09 zł i na tę datę pozostała do spłaty zaległość kapitałowa wynosiła 85.332,02 zł, należność z odsetek umownych - 4.808,77 zł, należność kapitałowa z umowy po terminie płatności - 6.550,75 zł.

(zestawienie należności i zaległości kapitałowe z kalkulacją odsetek za zwłokę za okres od 10 lipca 2013 roku do 31 lipca 2016 roku k.81-82, zestawienie należności i spłat kredytu k.83-86)

Pozwany C. O. ma 82 lata. Prowadzi gospodarstwo domowe z żoną, nie posiada majątku. Utrzymuje się z emerytury w kwocie 1.596 zł (po dokonaniu potrąceń komorniczych), a jego żona z emerytury w kwocie 1.062 zł. Małżonkowie ponoszą koszty utrzymania mieszkania (czynsz - 680zł, ogrzewanie elektryczne - 200 zł, gaz - 100 zł, elektryczność - 100 zł, leki - 200 zł).

(oświadczenie o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania k.72-73)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o powołane dowody. Strony były reprezentowane przez profesjonalnych pełnomocników, których wnioski dowodowe zostały uwzględnione. Pełnomocnik pozwanego na rozprawie w dniu 27 czerwca 2018 roku nie składał żadnych już innych wniosków dowodowych i Sąd uznał, że materiał dowodowy pozwala na jej merytoryczne rozstrzygnięcie (protokół rozprawy k.111).

Sąd Okręgowy w Łodzi, zważył co następuje:

Wobec skutecznego sprzeciwu pozwanego od nakazu zapłaty w elektronicznym postępowaniu upominawczym żądanie podlegało rozpoznaniu na rozprawie (art. 505³⁴ § 1 k.p.c.).

Powództwo podlega uwzględnieniu w znacznej części.

Źródłem roszczenia powoda jest art. 69 ust. 1 i art. 78 oraz 78a ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku - Prawo bankowe w związku z art. 29 ust.1 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim, w myśl których przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu. Przepisy dotyczące zabezpieczenia spłaty i oprocentowania kredytu stosowane są odpowiednio do pożyczki pieniężnej (art. 78 prawa bankowego). Natomiast w świetle ustawy o kredycie konsumenckim za umowę o kredyt konsumencki uważa się w szczególności umowę pożyczki (art. 3 ust.2 pkt 1 ustawy o kredycie konsumenckim).

W niniejszej sprawie bezspornym było zawarcie przez strony umowy pożyczki, a szczegółowe obowiązki stron zostały ujęte w treści umowy, zgodnie z którą pozwany miał obowiązek regulowania kwot miesięcznych rat według przyjętego sposobu spłaty z jednoczesnym zastrzeżeniem, iż nieuregulowanie zaległości rat pożyczki za co najmniej dwa okresy płatności w wyznaczonym terminie spowoduje wypowiedzenie umowy pożyczki.

Pozwany początkowo kwestionował wysokość dochodzonej należności i jego pełnomocnik wskazywał, że sprzeciw dotyczy zaskarżenia nakazu zapłaty w całości, to jednakże uznać należy, że zarzuty skoncentrowały się jedynie wokół opłaty ubezpieczeniowej przewidzianej w umowie.

A zatem w pierwszej kolejności wobec ogólnego zanegowania wysokości roszczenia dochodzonego pozwem wskazać należy, że powód przedstawił w tym zakresie zestawienie obrazujące historię i rozliczenie zadłużenia, wypowiedzenie umowy, umowę pożyczki, harmonogram spłat, a dokumenty te nie zostały zakwestionowane przez pozwanego. Nadto treść umowy w zakresie naliczania odsetek pozwoliła zweryfikować naliczanie odsetek. Nie budziła wątpliwości Sądu wysokość niespłaconego kapitału oraz naliczonych odsetek. W związku z tym w ocenie Sądu nie ma podstaw do przyjęcia, że przedstawione przez powoda rozliczenia zadłużenia z tytułu udzielonej pożyczki są nieprawidłowe, wysokość zadłużenia pozwanego nie została udowodniona i z tego powodu roszczenie winno ulec oddaleniu.

Natomiast podniesiony przez pozwanego zarzut w zakresie opłaty ubezpieczeniowej po szczegółowej analizie okazał się trafny, choć nie w całości i nie z przyczyn przez niego wskazanych.

Zawarcie umowy pożyczki było związane z przystąpieniem przez pozwanego do umowy ubezpieczenia stanowiącej formę zabezpieczenia spłaty pożyczki.

Zauważyć należy, że coraz częściej zawarcie umowy pożyczki czy kredytu wiąże się z przystąpieniem do umowy ubezpieczenia. Banki traktują bowiem umowę ubezpieczenia jako formę zabezpieczenia spłaty pożyczki/kredytu – w niektórych sytuacjach jest to zabezpieczenie dodatkowe, w innych - jedyne. Klient banku, zamiast wskazywać poręczyciela, czy inną formę zabezpieczenia może posłużyć się umową ubezpieczenia. Klient banku powinien zapoznać się z warunkami ubezpieczenia, które powinny mu zostać doręczone. Najczęściej bank wymaga od klienta przystąpienia do ubezpieczenia grupowego zawartego przez bank na rzecz kredytobiorców. Wskazać jednak trzeba, że ubezpieczenie pożyczki/kredytu jest wymagane przez bank, nie jest to jednak obowiązek nałożony na klienta jakimkolwiek przepisem ustawy. Jeżeli więc klient nie jest przekonany, że ubezpieczenie jest dla niego odpowiednie, może wybrać produkt bankowy bez ubezpieczenia lub skorzystać z oferty innego banku, ewentualnie zawrzeć inną umowę ubezpieczenia.

Pozwany jednak stał na odmiennym stanowisku i podkreślał, że postanowienie umowne w tym zakresie na podstawie art. 385¹ § 1 k.c. nie wiążą go jako strony tej umowy.

Przepis art. 76 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej wyraża podstawową zasadę ochrony konsumentów, stanowiąc, że władze publiczne chronią konsumentów, użytkowników i najemców przed działaniami zagrażającymi ich zdrowiu, prywatności i bezpieczeństwu oraz przed nieuczciwymi praktykami rynkowymi. Zakres tej ochrony określa ustawa.

Art. 385¹ § 1 k.c. stanowi że postanowienia umowy zawieranej z konsumentem niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). W takiej sytuacji konsument jest jednak związany postanowieniami umowy określającymi główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, pod warunkiem że wspomniane postanowienia zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Za „niezgodnione indywidualnie” należy uznać te postanowienia na treść których konsument nie miał rzeczywistego wpływu, w szczególności postanowienia umowy przejęte ze wzorca. Obowiązuje domniemanie, że postanowienia umowy zawartej z udziałem konsumenta nie zostały uzgodnione indywidualnie. Domniemanie to jest wzruszalne. Oceny zgodności niezgodnionych indywidualnie postanowień umownych z dobrymi obyczajami dokonuje się według stanu z chwili zawarcia umowy (art. 385² k.c.). Bierze się pod uwagę treść umowy, okoliczności jej zawarcia oraz uwzględnia się umowy pozostające w związku z umową obejmującą kontrolowane postanowienie.

Sprzeczne z dobrymi obyczajami zatem np. działania wykorzystujące niewiedzę, brak doświadczenia konsumenta, naruszenie równorzędności stron umowy, działania zmierzające do dezinformacji, wywołania błędnego przekonania konsumenta, wykorzystania jego niewiedzy lub naiwności. Chodzi więc o działanie potocznie określane jako nieuczciwe, nierzetelne, odbiegające in minus od przyjętych standardów postępowania (uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 27 stycznia 2011 r., VI ACA 771/10)

W rozpoznawanej sprawie pozwany zdecydował się skorzystać z umowy pożyczki zabezpieczonej umową ubezpieczenia. Pozwany nie miał obowiązku skorzystania z tej oferty i uznając, że ubezpieczenie nie jest dla niego odpowiednie, mógł wybrać produkt bankowy bez ubezpieczenia albo skorzystać z oferty innego banku. Pozwany znał wysokość opłaty ubezpieczeniowej, pomimo tego zdecydował się zawrzeć umowę pożyczki. Potwierdził przed zawarciem umowy, że przystępuje do umowy ubezpieczenia i wyraził zgodę na objęcie go ubezpieczeniem, a co więcej że jest świadomy, iż przystąpienie do umowy ubezpieczenia jest dobrowolne oraz że może zrezygnować z ubezpieczenia w każdym czasie na warunkach określonych w umowie ubezpieczenia. W tym stanie rzeczy należy przyjąć, że zapis umowy dotyczący ustanowienia zabezpieczenia w postaci umowy ubezpieczenia był uzgodniony pomiędzy stronami, a zatem nie stanowi niedozwolonego postanowienia umownego, ani też że jest ono sprzeczne

z dobrymi obyczajami. Pozwany miał bowiem wpływ na ustalenie zabezpieczenia spłaty pożyczki w inny sposób, ale nie wykazał aby proponował taki inny sposób (np. ustanowienie hipoteki, poręczenie). Tym samym uznać należy, że powód wykazał, iż zapis ten nie spełniał przesłanki klauzuli generalnej. Można wnioskować, iż skoro pozwany zaakceptował zabezpieczenie w postaci przystąpienia do umowy ubezpieczenia, to miał świadomość, iż nie posiada innych możliwości zabezpieczenia spłaty udzielonej pożyczki. Działanie powoda polegające na ustaleniu zabezpieczenia nie może być uznane w okolicznościach tej sprawy za sprzeczne z prawem, dobrymi obyczajami czy rażąco naruszające interesy pozwanego. Wskazać trzeba, że pozwany posiadał już zadłużenie kredytowe i prawie cała pożyczka była przeznaczona na jego spłatę. Oznacza to, że pozwany nie miał możliwości jego spłaty, a więc powodowy bank miał więc uzasadnione wątpliwości co do zdolności kredytowej pozwanego, które musiały spowodować ustanowienie zabezpieczenia. Nadto pozwany w chwili zawarcia umowy miał 77 lat, a więc ustanowienie zabezpieczenia w postaci umowy ubezpieczenia obejmującej śmierć i inwalidztwo ubezpieczonego nie było sprzeczne z interesem pozwanego. Sąd nie podzielił argumentacji pełnomocnika pozwanego, że wysokość sumy ubezpieczenia była rażąco wygórowana. W tym wypadku należało przyznać rację stronie powodowej, że składka 266,97 zł miesięcznie za ubezpieczenie kwoty 113.603,89 zł, co stanowi 0,24% udzielonej pożyczki, nie naruszała interesu pozwanego. Nadmienić należy, że pozwany miał możliwość odstąpienia od umowy, czego jednak nie uczynił.

Mając na uwadze powyższe Sąd uznał, że umowa pożyczki w kwestionowanym zakresie zabezpieczenia spłaty pożyczki jest wiążąca i w związku z tym pozwany zobowiązał się do przystąpienia do umowy ubezpieczenia i poniesienia kosztów opłaty ubezpieczeniowej w kwocie 22.425,41 zł. Sąd nie dopatrył się naruszenia przez powoda zasad nadużycia swojej pozycji w stosunku z konsumentem.

Bliższego rozważenia zaś wymaga okoliczność, czy pozwany jest zobowiązany do zapłaty całej opłaty ubezpieczenia w sytuacji, gdy w niniejszej sprawie doszło do przedterminowego rozwiązania umowy na skutek jej wypowiedzenia przez stronę powodową, czy też przysługuje mu zwrot niewykorzystanej części opłaty.

Okolicznością prowadzącą do zwrotu ubezpieczenia kredytu może być: przedterminowa spłata zobowiązania, dobrowolna rezygnacja z polisy w trakcie obsługiwanego zadłużenia, a nawet wypowiedzenie umowy przez bank i skierowanie jej do windykacji. Jeśli składka na ubezpieczenie została pobrana jednorazowo za cały okres kredytowania podczas zawarcia umowy, możliwy jest zwrot za niewykorzystany okres ochrony – zgodnie z artykułem 813 k.c. Kredytodawca ma obowiązek przenieść niewykorzystane środki na konto klienta lub rachunek kredytowy, zmniejszając tym samym saldo zadłużenia.

Stosownie do art. 813 § 1 k.c. składkę oblicza się za czas trwania odpowiedzialności ubezpieczyciela, a w wypadku wygaśnięcia stosunku ubezpieczenia przed upływem okresu, na jaki umowa została zawarta, składka nie powinna być pobrana, a w razie jej pobrania ubezpieczonemu przysługuje zwrot składek za okres niewykorzystanej ochrony ubezpieczeniowej.

Na podstawie umowy zawartej z pozwanym opłata ubezpieczeniowa była uiszczona jednorazowo i obejmowała okres obowiązywania umowy pożyczki, a więc od dnia 10 lipca 2013 roku do 3 lipca 2020 roku. Umowa pożyczki jednak została wypowiedziana, a więc doszło do jej rozwiązania z dniem 1 października 2015 roku, a także wygasło ubezpieczenie. Dalszy okres nie podlega więc opłacie ubezpieczeniowej. Zaznaczyć należy, że ogólne warunki ubezpieczenia przewidywały wygaśnięcie ubezpieczenia w sytuacji przedterminowego rozwiązania umowy pożyczki. A skoro tak, to w świetle art. 813 § 1 k.c. pozwanemu przysługuje zwrot należności uiszczonych tytułem ubezpieczenia za okres niewykorzystanej ochrony ubezpieczeniowej po dniu 1 października 2015 roku do dnia 3 lipca 2020 roku, co z kolei ma wpływ na ustalenie ogólnego zadłużenia pozwanego i wysokości dochodzonego przez powoda roszczenia. Dokonując wyliczenia też należności należało uwzględnić, że suma ubezpieczenia wynosiła 22.425,41 zł na okres 84 miesięcy, co w skali miesiąca daje kwotę 267 zł, a niewykorzystany okres ubezpieczenia obejmuje 57 miesięcy. Przy przyjęciu tych założeń wynika, że za okres 57 miesięcy należność z tytułu umowy ubezpieczenia wynosi 15.219 zł. O powyższą kwotę należało zatem pomniejszyć niespłacony kapitał pożyczki, co daje kwotę 70.113,02 zł (85.332,02 zł kapitał – 15.219 zł kwota niewykorzystanego ubezpieczenia).

Mając na uwadze powyższe Sąd zasądził od C. O. na rzecz (...) Bank Spółki Akcyjnej we W. kwotę 82.2338,75 zł (niespłacony kapitał pomniejszony o niewykorzystane ubezpieczenie - 70.113,02 zł + 12.225,73 zł odsetki umowne i karne). W sposób przedstawiony powyżej Sąd wyliczył tę kwotę we własnym zakresie, oddalając żądanie w pozostałej części jako bezzasadne

O odsetkach od kwoty 70.113,02 zł Sąd orzekł na podstawie art. 359 § k.c. w zw. z art. 481 § 2¹ k.c. W umowie zostały przewidziane odsetki umowne w wysokości czterokrotności stopy lombardowej NBP. Datę początkową naliczania odsetek – data wytoczenia powództwa w dniu 29 lipca 2016 roku - Sąd przyjął zgodnie z wnioskiem strony powodowej, co jest uzasadnione w świetle art. 482 k.c. Odsetki od kwoty 70.113,02 zł zostały ustalone do dnia wydania wyroku – 6 lipca 2018 roku z uwagi na rozłożenie jej na raty.

Sąd uznał, iż w niniejszej sprawie zachodzą okoliczności przemawiające za rozłożeniem na rat zasądzonej należności (art. 320 k.p.c.). Przepis ten przewiduje rozłożenie w wyroku zasądnego świadczenia na raty tylko „w szczególnie uzasadnionych wypadkach”. Takie wypadki zachodzą, jeżeli ze względu na stan majątkowy, rodzinny, zdrowotny spełnienie świadczenia przez pozwanego niezwłoczne lub jednorazowe spełnienie zasądnego świadczenia przez pozwanego byłoby niemożliwe lub bardzo utrudnione albo narażałoby jego lub jego bliskich na niepowetowane szkody (tak wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 25 stycznia 2013 r., sygn. I ACa 1080/12, opubl. LEX nr 1313300).

Ustalone na podstawie złożonego przez pozwanego oświadczenia o stanie majątkowym dane dotyczące jego szczególnej sytuacji finansowej i osobistej okazały się istotne dla ustalenia sposobu spłaty zasądzonej kwoty i zdecydowały o rozłożeniu należności na raty na podstawie art. 320 k.p.c. Sytuacja materialna i rodzinna pozwanego w odniesieniu do wysokości kwoty głównej stanowi „wypadek szczególnie uzasadniony” w rozumieniu tego przepisu. Pozwany wraz z żoną utrzymują się z emerytur (2.658 zł) i ponoszą stałe wydatki na utrzymanie (1.280zł). Pozostaje im ok. 1.378 zł na wyżywienie i inne wydatki konieczne do niezbędnego utrzymania. Sąd uznał, że okoliczności podane w oświadczeniu nie uległy zmianie. Jednocześnie jednak Sąd wyraża pogląd, iż realizacja świadczenia rozłożonego na raty powinna zachować dla wierzyciela ekonomiczny wymiar. Z tego względu Sąd rozłożył spłatę należności 70.113,02 zł na 70 rat, przy czym pierwsza rata w wysokości 1.113,02, zaś kolejne raty w kwocie po 1.000 (jeden tysiąc) złotych, płatne z góry do 15. dnia każdego miesiąca, poczynając od miesiąca następnego, od tego miesiąca, w którym wyrok się uprawomocni, wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w razie uchybienia terminowi płatności którejkolwiek raty. Sąd wziął przy tym pod uwagę, że pozwany kwestionował jedynie wysokość sumy ubezpieczenia jako zabezpieczenia, a zatem powinien liczyć się z koniecznością zapłaty pozostałego długu. Ponadto co najmniej od dnia doręczenia pozwu - 10 maja 2017r., pozwany mógł się liczyć z ewentualnym niekorzystnym dla niego, choćby w części, wynikiem postępowania sądowego i poczynić w związku z tym oszczędności na poczet przyszłej spłaty zadłużenia. Mając to na uwadze, w celu rzeczywistego umożliwienia pozwanemu zapłaty długu i niepopadania w dalsze zadłużenie, Sąd rozłożył spłatę zasądzonej należności głównej w wysokości 70.113,02 zł na 70 rat. Spłata rat w wysokości 1.000 zł leży w zakresie możliwości pozwanego. Większe rozłożenie w czasie spłaty całej zaległości Sąd uznał za społecznie nieuzasadnione w rozumieniu art. 5 k.c. i mogące prowadzić do pozbawienia powoda jako wierzyciela wartości ekonomicznej należnej mu zapłaty, z niesłusznym przerzuceniem takiego skutku na wierzyciela. Rozłożenie zasądnego świadczenia na raty na podstawie art. 320 k.p.c. ma ten skutek, że wierzycielowi nie przysługują odsetki od ratałnych świadczeń za okres od daty wyroku do daty płatności poszczególnych rat (uchwała SN z 15.12.2006 r., III CZP 126/06). W związku z tym odsetki ustawowe za opóźnienie należne powodowi zostały zasądzone w razie uchybienia terminu płatności którejkolwiek raty.

Rozstrzygnięcie o kosztach procesu zostało oparte o treść przepisu art. 100 k.p.c.

Z uwagi na fakt, iż powód uległ przeciwnikowi w 16% (dochodzona kwota 97.558 zł ,a zasądzono 82.338,75 zł), a tym samym pozwany przegrał proces w 84% należało dokonać stosunkowego rozliczenia kosztów procesu. Na koszty procesułożyło się wynagrodzenie pełnomocnika powoda (3.600 zł), opłata skarbową od pełnomocnictwa (17zł) oraz uiszczona opłata sądowa od pozwu (1.220 zł + 15,25 zł). Łączne koszty powoda wynoszą 4.852,25 zł, a przy

uwzględnieniu przegranej pozwanej winien on zwrócić powodowi 4.075 zł tytułem części kosztów procesu (4.852,25 zł x 84%).

Pozwany był reprezentowany przez pełnomocnika z urzędu, który nie otrzymał wynagrodzenia. W związku z tym Sąd przyznał i nakazał wypłacić ze Skarbu Państwa-Sądu Okręgowego w Łodzi na rzecz adwokata B. D. kwotę 4.428 zł brutto, tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej pozwanemu z urzędu.

z/ odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć zgodnie z wnioskiem.